

Mama, waarom doe jij zo

Hoofdstuk 1

Pijn. Het doet zo 'n pijn. Zo 'n erge pijn. Al die klappen, van mijn moeder. En eigenlijk zijn het niet al die klappen. Maar dat zij dat doet. Ze is toch mijn moeder!

Ik zal me even voorstellen. Ik ben tien jaar, en ik heet Elena. Mooie naam, vind je niet?

Het lijkt een beetje op engel, zei mijn vader. Vroeger. Toen hij nog leefde. Nu is hij er niet meer. Hij is gestorven toen ik acht was.

Hij had bruine ogen. Kan me nog goed herinneren. Reebruine ogen. Die heb ik van hem gekregen. Mijn moeder heeft blauwe ogen. Hard als staal zijn die. Net als zij zelf. Bikkelhard. Toch heb ik haar een keer zien huilen. Om mijn vader misschien? Ik zou het niet weten.

Wat ik wél weet is dat het toen al een tijdje begonnen is. Dat ze me slaat, bedoel ik. Meestal doet ze het met haar handen. Dan doet zij zichzelf toch ook wel pijn? Ik zou het niet weten. Voordat Paps stierf is het trouwens al begonnen. Ik haat dat mens. Aan de ene kant wel. Maar aan de andere kant? Ik heb haar wel eens zien huilen. Dus dat betekent dat ze wel een beetje gevoel heeft. Maar ze houdt niet van mij. Of houdt ze alleen van zich zelf. Ik durf het haar niet te vragen. Stel je voor. Misschien krijg ik dan weer een klap. Een pedagogische tik zoals ze die noemen. Dat is goed voor de opvoeding. Wat moet ik ermee? Liefde krijgen hoort toch ook bij de opvoeding? En dat krijg ik nou niet echt bepaald.

Mijn vader hield wel van me. Hij nam me wel eens op schoot, op de schommelstoel. Dan zaten we te schommelen met elkaar en dan zong hij een liedje voor me. Soms viel ik dan in slaap op zijn schoot, en bracht hij mij naar bed. Hij legde me dan zachtjes neer en gaf me een kus op mijn neusje. Dat kan ik me goed herinneren. Want dan voelde ik zijn kriebelig snorretje. Maar nu is hij dood. En ik voel me zo alleen. Zo ontzettend alleen.

Het is nu zes uur. We hebben net gegeten. Spinazie. En ik kreeg het niet weg. Terwijl ik echt mijn best doe, hoor! En weer krijg ik klappen, door mijn gezicht, en ik voel weer dezelfde pijn. Niet alleen op mijn gezicht, maar ook hier, diep van binnen. En toch probeer ik echt mijn

best te doen. Echt waar hoor! Je moet me geloven, anders weet ik het helemaal niet meer.

Weet je wie me wel gelooft? Tante Noortje. Ze is de schoonmaakster. Alleen zegt ze het nooit. Misschien durft ze dat niet. En is ze ook bang, van dat mens. Toch is ze een keertje opgekomen voor me, maar dat gebeurde maar één keer. Toen was ze erbij toen mijn moeder me een klap gaf. Daarna heeft ze het nooit meer gedaan.

Misschien weet ze niet eens dat dat mens me zo vaak slaat. Zou kunnen. Ik weet het niet.

Ik denk dat ik maar naar bed ga. Mijn moeder stopt me nooit in onder de wol. Ik kan het me eigenlijk ook niet voorstellen dat ze dat doet. Mijn vader deed het wel. Hij zong dan ook een liedje samen met mij. Een slaapliedje, noemen ze dat geloof ik. Of een wiegeliedje. Maar nu is hij dood. En ben ik alleen, Misschien moet ik maar niet zo zielig doen, en meelijden met mezelf hebben. Je schiet er toch niks mee op.

Weet je wat ik ga doen? Ik ga mezelf in slaap zingen, misschien voel ik me dan een stuk beter. Alleen kan ik me de woorden niet meer herinneren. Het is al zo lang geleden, dat mijn vader overleden is. Paps noemde ik hem altijd. Klinkt zo gezellig. Vind je ook niet? Ik hoor mijn moeder praten. Tegen wie zou ze het hebben? Ik ga liever niet kijken en kruip verder onder mijn dekbed. Het is de gewoonte geworden dat ze dronken is, 's avonds. Dan praat ze. Dronken mensen spreken de waarheid. Maar wat ze allemaal zegt? Ik kan het niet goed horen, hoor!

Opeens word ik met een gil wakker, ik heb gedroomd. Alleen weet ik nu niet meer waar over. Probeer het me te herinneren. Ik werd achterna gezeten, door een groot monster, die dezelfde kleur ogen had als die van mijn moeder. Ik probeerde weg te vluchten maar het lukte niet. Het was net alsof ik in een zuigende kolk zat die mij naar dat monster zoog. Hij hapte naar me met zijn bek en ik werd opgeslokt door een grote tong die op de tong van een slang leek. En nu ben ik weer wakker. Het is heel stil, alleen klinkt het alsof mijn gil nog door het huis heen galmt. Hoe laat zou het zijn? Ik kijk op mijn

horloge en zie dat het al half drie was, midden in de nacht. Morgen is het vrijdag, ach, dat is het nu al, want het is al twaalf uur geweest. Dan begint de nieuwe dag. Heb ik op school geleerd. Ik heb in groep vier klok leren kijken, toen was ik zeven jaar. Als de kleine wijzer op de drie staat, en de grote wijzer staat op de twaalf, is het drie uur. En als de kleine wijzer op de twaalf staat en de grote wijzer staat op de drie is het kwart over twaalf. Goed hé! Mijn juf vond het goed van me dat ik klok kon kijken, mijn moeder heeft het niet eens gehoord toen ik het haar vertelde. Volgens mij doe ik nooit wat goeds in haar ogen. Tante Noortje vond het wel goed van me. Tante Noortje zeg ik tegen haar, ze is de schoonmaakster. Ik heb geen andere tantes, tenminste niet dat ik weet. Aan moeders kant in ieder geval niet, of ik weet niks van hun bestaan af. Wel misschien aan vaders kant. Maar ik heb ze nog nooit gezien. Ach, zo gezellig is het hier nou bepaald ook niet. Nog vijf uurtjes, dan is het half acht, en moet ik eruit om naar school te gaan. Morgen is tante Noortje vrij, dan is ze er niet. Op vrijdag vrij, die woorden passen wel bij elkaar.

Over twintig en een half uur begint het weekend. Dat is niet zo leuk, vind ik. Want dan zie ik mijn juf een paar dagen niet. Haar vind ik wel lief.

Het is nu half acht. Ik hoor mijn moeders wekker af gaan. Ik hoor ook dat ze op staat en weet dat ze zo naar mij toe zal komen. Een nieuwe dag met nieuwe kansen. Wat voor kansen liggen er voor mij vandaag in het verschiet?

Mijn moeder komt mijn kamer inlopen met diepe wallen onder haar ogen, haar haren wild door elkaar heen. Zo ziet ze er iedere ochtend uit, ik ben het wel gewend. Ze ziet dat ik al wakker ben, en ga weer weg.

Ik sta op uit bed en bedenk dat ik toch nog heb liggen slapen. Ik kleed me om, doe een spijkerbroek aan met een trui die tante Noortje nog voor me heeft gebreid.

Make-up mag ik nog niet opdoen. Pas geleden heb ik het wel eens geprobeerd. Ik dacht dat mijn moeder boodschappen aan het doen was. Toen was ik naar haar slaapkamer gegaan, en probeerde make-up op te doen. Mijn mascara was helemaal uitgelopen en ik stiftte

het vuur zetten. En terwijl ze koken ga ik tekenen. Ja, dat ga ik doen, twee vliegen in één klap. Dus nu ben ik aan het schillen, terwijl ik een liedje zing, op school geleerd van de juf. En nu ik daar klaar mee ben zet ik de aardappels op het vuur. Eerdeppels zegt tante Noortje. Vroeger heeft ze op een boerderij gewoond. Toen ze een meisje was. Heeft ze me zelf verteld. Ik ben één keer op een boerderij geweest, met schoolreisje. Ik vond dat de koeien en varkens behoorlijk stonken, vooral de varkens. Maar dat heb ik niet tegen tante Noortje gezegd. Ik wil haar niet kwetsen. Zou jij op een boerderij willen wonen? Je kunt er wel leuk spelen. Op het weiland en op de tractor rijden. Of in het hooi spelen. Dat mochten we toen ook doen. Ik ga nu de tekening voor mijn juf maken. Een specht. Die met zijn snavel op een boom stam zit te tikken. Onze juf hield van vogels. Vooral van spechten. Heeft ze zelf een keer verteld. Ze vertelde dat er wel eens een specht op de boom onder haar slaapkamer aan het tikken was, toen ze nog een jong meisje was. Ze dacht dat hij haar een geheimpje vertelde. Maar wat dat geheimpje was heeft ze nooit geweten. Opeens schrik ik me rot. Ik ruik wat! Oh help, de aardappelen branden aan. Wat moet ik nu doen? Moeder zal wel woest zijn. Maar weet je, ik kom op een idee. Als ik nu eens de verbrande aardappelen weggooi in de vuilnisbak, en gewoon nieuwe aardappelen schil, en die kook, komt ze er misschien niet achter. Wat een slim idee! Dus dat doe ik. Ik schil nieuwe aardappelen, spoel ze af, doe vers water in de pan en mik daar de aardappelen in. Nou, tot nu is alles goed gegaan. Maar ik kom nu wel tot de ontdekking dat je nog wel kunt ruiken dat de aardappelen aangebrand zijn. Even nadenken. Weet je wat ik doe? Ik ga even de wc-spray halen en dan spuit ik er wel wat van in de keuken. En dat doe ik dus ook. De hele keuken ruikt naar de wc-spray. Fris hoor! Misschien kan ik het wel eens als deodorant gebruiken! Ik was net klaar met sprayen toen ik de voordeur hoorde open gaan. Moeder komt thuis uit, uit haar werk. Ze werkt in een supermarkt als kassière. Ze doet haar jas uit en hangt hem aan de kapstok. Ze loopt naar de kamer, de keuken in. En ze zegt niet gedag. Oh, ik ben het wel gewend. Ze groet me nooit. Ook krijg ik geen kus van haar. Ik kan me ook niet herinneren dat ik er ooit één

mijn lippen helemaal scheef, zodat het helemaal scheef op mijn gezicht en mond kwam. Oh, en toen stond ze opeens in de deur opening. Ik dacht dat ze wel heel boos zou zijn maar dat viel wel mee. Ze stond alleen maar naar me te kijken terwijl ze niets zei. Ik heb dat nooit begrepen.

In ieder geval , nadat ik mijn tanden gepoetst heb, loop ik naar de eetkamer waar ik een boterham neemt met chocolade hagelslag er op. Ze kijkt naar me met holle ogen. Mijn moeder. Ik kom op een goed idee. Zal ik haar eens verwennen? Zodat ze wel van me houden zal? Moet nog bedenken wat, maar ik heb er de hele dag de tijd voor. Na ontbijt moet ik opschieten om op tijd op school te zijn.

Eerst hebben we godsdienst. Daar begrijp ik niet zoveel van. Maar ik vind de verhalen die de juf vertelt wel heel mooi. Het gaat over Jezus, een Man die vroeger heeft geleefd. Hij is gestorven en weer opgestaan, daar vertelde de juf pas over. Weet je wat ik een mooi verhaal vind? Daniel in de leeuwenkuil. Ik heb wel eens een echte leeuw gezien. Op schoolreisje. Heb jij wel eens een leeuw gezien?

Na Godsdienst hebben we aardrijkskunde. En daarna nog een paar andere vakken. Weet je welke twee vakken ik heel leuk vind? Biologie en tekenen. Vooral tekenen vind ik leuk. De juf zei wel eens dat ik het heel goed kan. Ik vind het leuk dat ze dat zei. Mijn moeder zou zo iets nooit gezegd hebben. Na schooltijd ga ik naar huis. Thuis gekomen doe ik mijn jas uit en loop naar de eetkamer. Om een boterham te eten, met kaas deze keer. 's Ochtends eten we altijd zoet beleg, en 's middags eten we altijd hartige beleg. Dat hoort zo zegt mijn moeder.

Er zijn zoveel dingen die volgens mijn moeder horen. Met mes en vork eten, of je handen wassen als je gaat koken. Zou liefde geven ook horen? Bij een moeder bijvoorbeeld? Ik ga vanmiddag tekenen. Dat heb ik met mezelf afgesproken, toen ik terug uit school naar huis liep. Ik ga een mooie tekening maken van een vogel, een specht. En dan geef ik die maandag aan de juf. Zal ze vast wel leuk vinden. Weet je wat, ik ga mijn moeder ook verrassen. Dat heb ik vanmorgen voordat ik naar school ging al besloten. Even denken, ik ga de aardappelen schillen voor haar. En als dat klaar is ga ik ze voor haar koken. Ik begin er nu aan. Ik ga de aardappelen eerst schillen en op

gehad heb van haar. Of wacht even, toen ik drie werd. Paps leefde toen nog, Rooie noemde hij me. Ik heb namelijk rood haar. En wel duizend sproeten op mijn gezicht. Vooral op mijn neus. Paps, ja, hij leeft niet meer. Zou hij in de hemel zijn? Vast wel, als er ooit een hemel bestaat. Ik weet het niet, 't zal wel. Moeder snuift met haar neus. "Wat ruik ik?", vraagt ze.

"Ik ben aardappelen aan het koken", zeg ik.

"Nou, dat ruikt dan wel en beetje vreemd hoor", zegt ze, maar ze vraagt niet verder door.

Dan wilt ze haar kauwgom in de vuilnisbak gooien. Moeder eet altijd kauwgom. Voor een frisse adem. Ik schrik heel erg. Weet je waarom? De aangebrande aardappelen liggen in de vuilnisbak. Wat kan ik nu nog doen? Niks meer! Ze ziet het. Het ligt boven op, op de andere viezigheid. En ze wordt me toch kwaad!

"Wat heb je nou gedaan, al die aardappels laten aanbranden en weggooien! Daar werk ik niet zo hard voor, ", zegt ze en geeft me een klap door het gezicht. Ik moet huilen maar probeer het tegen te houden. Anders wordt ze nog bozer. Net als de vorige keer. Toen ik te laat thuis kwam. Ze had toen de politie opgebeld. En toen ik thuis kwam kreeg ik ook een klap. Volgens mij was ze niet echt bezorgd over me. Ze houdt toch niet van mij? Ik ga naar mijn kamer en val huilend op mijn bed. Ik voel me zo alleen, zo ontzettend alleen. Was Paps er nu nog maar. Hij zou mij dan op schoot nemen en vragen wat er aan de hand is.

"Paps, oh ik mis je zo", huil ik. Ik hoor iemand roepen: "Elena, waar ben je, het eten staat op tafel!"

Het is moeder. Ze vindt het wel nodig dat ik goed en genoeg eet. En ik heb ook altijd mooie en dure kleding aan. Echte merkkleding. Voor de show denk ik. Ze vind het namelijk belangrijk hoe anderen over haar denken. Als ze vroeger toen ik nog een kleuter was en nog niet alleen van school naar huis kon lopen, mij op kwam halen, was ze heel aardig voor me maar dat was allemaal nep. Toen Paps nog leefde was ze ook wel aardig, maar ook niet altijd.

Ik kan me vaag herinneren dat ze me een klap gaf, zo maar voor niks. En toen zei Paps er wat van. Nou toen deed ze dat nooit meer, hoor.

Als Paps niet in de buurt was gaf ze me nog wel eens een klap. En ze had een keer gezegd dat als ik het tegen hem zou zeggen, dat er wat zou zwaaien. Nou, toen durfde ik het hem ook niet meer te vertellen. Dat kun je je wel voorstellen, natuurlijk.

We eten aardappelen, die ik geschild had, bloemkool met en papje , en een stukje vlees. Ik lus eigenlijk geen bloemkool. En dat weet ze. Dat doet ze natuurlijk om me dwars te zitten, bloemkool koken. Maar ik eet het gewoon braaf op. Heel braaf. Wat een naar mens.

Na het eten doe ik de afwas. In mijn uppie, om het goed te maken. Moeder zet de tv aan en kijkt naar het een of andere praatprogramma.

Ik sta een poosje naar haar te kijken terwijl ik de borden afdroog. Weer die holle blik in haar ogen, net als vanmorgen. En zoveel keer daarvoor.

“Waar zou ze aan denken?”, vraag ik me af. Ik durft het haar niet te vragen. Stel je voor! Nadat ik de afwas weggewerkt heb ga ik naast haar zitten. Ze zegt niks tegen me. Ze vraagt ook niks over school, dat heeft ze nog nooit gedaan. Paps zou er vast wel naar hebben gevraagd. Weet ik zeker. Er staat een foto van hem op de kast. Een mooie grote foto, van Paps. Waarop hij lachte, die was genomen vlak voor hij ziek werd. Hij is gestorven aan kanker. Longkanker. Hij rookte ook pijp.

Ik vond het wel gezellig als Paps zijn pijp rookte. Eerst stopte hij er tabak in. Dan stak hij hem aan. Met een aansteker. En dan rookte hij ook. Maar hij is er aan gestorven, en dat is niet gezellig. Ik moet wéér huilen, en ga naar mijn kamer.

“Stel je niet aan hoor”, hoor ik haar roepen. Dat mens. Mijn moeder.